

## Naročnina

Dnevna izdaja  
za državo SHS  
mesečno 25 Din  
polletno 150 Din  
celoletno 300 Din  
za inozemstvo  
mesečno 40 Din  
polletno 240 Din  
celoletno 480 Din  
za inozemstvo  
mesečno 40 Din  
polletno 240 Din  
celoletno 480 Din

## SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov  
1. stop. peti-vrsta  
maloglasni po 150  
in 2 D, večji oglaš  
nad 45 mm višine  
po Din 2-50, veliki  
po 3 in 4 Din, v  
uredniškem delu  
vrstica po 10 Din  
v pr. večjem g  
naročilu popust  
Izide ob 4 zjutraj  
razen ponedeljka in  
dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III  
Rokopisi se ne vračajo, neelektrificirano  
pismo se ne sprejema. Uredništvo  
telefon št. 2050, uradništvo št. 2328

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ulici št. 6 - Celovški  
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349  
za inozemstvo, Sarajevski št. 7563, Zagreb  
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

## Preiskava o atentatu

Zasliševanja bivših politikov - Številne aretacije omladincev - 200.000 Din nagrade za izsleditev morilcev

Ljubljana, 23. marca 1929.

Ze doslej smo imeli v naši državi par slučajev, da so fanatiki segli po orožju, vendar pa je to bilo v dobi, ko so bile strankarske strasti do skrajnosti napete. Spominjamo samo na umor državnika Draškovića l. 1921 v Delnicah na Hrvaškem. Dasiravno je bil atentator takrat prijet in obsojen, vendar so njegovi glavni pomagači še danes na varnem, dočim intelektualni začetniki tega groznega dejanja niso bili odkriti, kljub gotovim indicijam, ki so bile od strani najuglednejših srbskih publicistov objavljene.

V še bolj zastrupljenem ozračju je bil izvršen lani avgusta meseca v Zagrebu atentat na časnika Ristovića. Tudi ta atentat je bil plod hujškanja gotovih političnih krogov, ki se niso strašili dan po zločinu izdati proglaš, v katerem niti z besedico niso obsodili takega načina borbe.

Sinoči pa je zopet v Zagrebu padel, za hrbtno ustreljen od doslej še neznanih zločincev eden najuglednejših jugoslovanskih časnikarjev Toni Šlegel. To je že drugi časnikar, že drugi glasnik javnega mnenja, ki je padel v Zagrebu. Kakor vse kaže, je bil tudi ta umor pripravljen od klake temnih elementov.

Nam menda ni treba še posebej naglašati, da tudi ta najnovejši zločin brez vsakega pridržka obsojamo. Naše načelno in brezkompromisno stališče je vedno bilo in je, da je vsak atentat navaden zločin, ki v javni borbi ne sme nikdar igrati vloge nekakega idealističnega orodja.

Kar pa je pri najnovejšem atentatu značilno, je to, da je izvršen v času, ko je vse jugoslovansko ljudstvo zbrano v eni misli, v enem stremeljenju, da svojo domacijo v miru in redu povzdigne do čim večjega blagostanja in dobrobiti.

Sirom države se je vsepovsod čutil nov duh; duh pomirljivosti, bratstva in sloge, duh ljubezni do naše skupne domovine in resnega, stvarnega dela za njo.

Pokojni Šlegel je bil eden onih javnih delavcev, ki je pod najtežjimi pogoji in tudi v dobi najhujšega terorja dosledno in močito zagovarjal tako stanje. In tudi poslednje besede, ki jih je napisal, so bile prežete te ljubezni do naše domovine. Neposredno pred svojo smrtjo je v tiskarni oddal uvodnik, v katerem se bavi s programom vlade in piše v njem med drugim:

»To je program dela v pravem smislu, razdeljen po resorih, ves usmerjen k enemu cilju: saniranje in ureditev narodnega življenja v naši državi. V tem programu ni demagoških fraz, ni sledu kakemu iskanju popularnosti. To tudi ni potrebno »v tem resnem času«, ko smo po desetletnem tavanju in blodnjah končno le prišli do spoznanja, da moramo predvsem in nad vsem prenehati z besedičenjem in pričeti z delom. Z resnim, sistematičnim delom in z velikim ciljem svojega političnega, gospodarskega, kulturnega in socialnega narodnega preporoda pred očmi... Ko bo vladni program izvršen, se bomo s tem mnogo približali cilju, radi katerega je 6. januar postal zgodovinski datum. Ta cilj je, po besedah kralja, »ona državna ureditev, ki bo najbolj odgovarjala splošnim narodnim potrebam in državnim interesom«. Zato je ob javitve vladnega programa s seje ministrskega sveta pod predsedništvom Nj. Vel. kralja krepak korak na potu k temu cilju.«

Skoraj pa izgleda, kakor da nekaterim ta mir in resno delo za konsolidacijo ni čisto po volji in da jim je bil na poti vsak, ki je bil borec za nove težnje. Toni Šlegel pa je bil odličen borec in, kakor pravijo tudi nevarni...

Nožemo slediti tem težkim mislim, ker nečemo verjeti, da bi bili takšni zaslepljenci mogoči, ki bi hoteli ovirati naš normalen razvoj k lepši bodočnosti. Prezdrav je naš narod, da bi take obupance trpel in zato upamo, da bo tudi preiskava dokazala, da ni padel Toni Šlegel kot žrtev čisto političnih špekulantov in bankrotarjev.

Naj pa bo že rezultat kakršenkoli, eno je jasno že danes in v svo jasnostjo, da je namreč skrajni čas, da pričnemo vsi brez izjeme delovati za moralni preporod naroda in zlasti velikih mest, ki jih je obenem z velikomestnim sijajem objel tudi velikomesten pohlep po na-

sladi in uživanju. In v tem je tudi glavni, čeprav čisto indirektni vzrok, da je padel odlični časnikar — Tone Šlegel.

Ali bo že javnost spoznala nevarnost, ki ji preti od propadanja morale?

## Uradno obvestilo

V zvezi z zločinom je zagrebško policijsko ravnateljstvo popoldne izdalo ta-le komunikate:

»Sinoči je bil izza zasede ubit na Pri-lazu pred hišo št. 84 v trenutku, ko je stopil v hišo, predsednik Jugoštampe Toni Šlegel. Ta odvratni zločin je izzval pri vseh krogih meščanstva največje ogorčenje in žalost radi prerane smrti delavca, ker taki zasebni umori mečejo žarko luč na naš beli Zagreb, o katerem se bo v svet razširilo popolnoma napačno naziranje. Radi tega je v interesu ugleda našega mesta, ki se ponaša s tradicijo, ki so tuji taki potuhneni napadi, da se ta težki zločin čimprej razkrije in da pridejo krivci v roke pravice. Vse meščanstvo se poziva, da gre oblastem na roko pri iskanju zločinca. To bo storilo najlažje, ako vse podatke in dejstva, ki jih je zvedelo čim hitreje sporoči policijskemu ravnateljstvu. Obenem se meščanstvu sporoča, da se tisti, ki bi oblastem mogel dati podatke, na podlagi katerih bi se mogel najti krivec, nagradi z 200 tisoč dinarji.«

Zagreb, 23. marca. (Tel. »Slov.«) Na pokopališču se je popoldne raztelesilo Šleglovo truplo. V komisiji so bili dr. Jurak, dr. Čepulić, državni pravdnik Žilić in namestnik Pri-žić, od Stola Sedmorice Pučkaš. Pri raztelesenju se je dognalo, da je krogla vstopila na hrbtno pod desno lopatico. Izstopila je v četrtem levem rebro. Prebila je veliko žilo, pljučno arterijo in aorto. Smrt je nastopila vsled krvavenja, kar je povzročilo otrpnenje srca.

## Pribičević in tovariši na policiji

Zagreb, 23. marca. (Tel. »Slov.«) V zvezi s Šleglovim umorom je zagrebška policija zaslila vse voditelje strank bivše KDK Med drugim so bili zaslišani dr. Ivan Perner, dr. Ante Trumbić, dr. Vladimir Maček, Svetozar Pribičević, Stjepan Košutić, dr. Juraj Krnjević, Večeslav Vilder, Ivan Peršić in dr. Milan Budak.

Zagreb, 23. marca. (Tel. »Slov.«) Smrt Tonija Šlegla je izzvala v vseh zagrebških krogih in tisku zelo globok vtis. Vse časopisje posveča obširne članke dogodku. V člankih se bavi s Šleglovim udeleževanjem, kolikor se nanaša na njegova politična dela. V glavnih linijah očrtava njegov pomen v hrvaški politiki v zadnjem času.

»Hrvat« naglašja, da je bil Šlegel v politični borbi hiter. Razen tega da je često zagovarjal silo v javnem življenju.

»Obzor« prinaša na uvodnem mestu pokojnikovo sliko in topel članek, v katerem pravi, da je skoro izključeno, da bi bil atentat političnega značaja. Pokojnik se v zadnjem času ni nikomur zameril v taki meri, da bi se moglo misliti na političen zločin.

## Številne aretacije

Sicer se v vrstah zagrebškega meščanstva naglašja, da je razlog tega atentata zaseben in da nima nobenega političnega ozadja, čeprav se po dosedanjih preiskavah ne more izreči nobena apodiktika trditve. Preiskavo vodi vse osebje zagrebškega ravnateljstva. Da bi bila učinkovitejša, je razpisana nagrada 200.000 Din, kdor najde morilca. Kolikor smo poučeni, ni dosedaj preiskava imela nobenega uspeha. Zatrjuje se, da so bile zaslišane ugledne politične osebnosti in funkcionarji bivših strank, v prvi vrsti bivše KDK. Policije ne daje nobenih izjav časnikarjem. V tej zvezi je aretirala 15 do 20 oseb. Preiskava se nadaljuje, ker se pri aretirancih niso našli nobeni razlogi za dovolj jako osumljenje.

## »Novosti« o vlogi pokojnika

Zagreb, 23. marca. (Tel. »Slov.«) »Novosti« prinašajo sliko predsednika Jugoštampe z velikim člankom o njegovem delu. Naštevajo njegovo aktivnost pri ustanavljanju časopisnih in tiskarniških koncernov ter se bavijo z njegovim javnim delovanjem, ter pišejo:

»Ko se mu je posrečilo, da je uredil razmere v podjetju, se je popolnoma posvetil politični akciji. Ze preje se je bil ločil od demokratov. Približal se je Radiću, da bi ga privedel na polje pozitivnega in graditvenega dela. Pokojni Stjepan Radić ga je zelo cenil. Šlegel spada med ustanovitelje HSS. Razloge, ki jih je navajal, so bili prepričevalni in močni. Ko se je zastopstvo HSS v resnici pojavilo v Belgradu, se je politični položaj sam po sebi spremenil in nastala je možnost, da nastopi doba graditvenega dela. Možnost se je nudila, toda elementi, ki bi imeli delati — so bili vsi brez izjeme preveč razdiralni. Kaj se je zgodilo namesto graditvenega dela, vemo. Padale so vlade, kriza je sledila krizi, strankarske kombinacije so se menjavale s strankarskimi kombinacijami. Ničesar se ni izvršilo, kar bi imelo trajno vrednost.

Potem je prišla junijska katastrofa. Šlegel je bil prej oster v kritiki strank in njihovih nesposobnosti. Sedaj je postal še ostrejši. Znani so njegovi članki iz te dobe. Bolj, kakor prej, je nastopal za popolno preureditev države in za to, da se postavi državno življenje na popolnoma nov temelj za ureditev srbsko-hrvatskega vprašanja.

Strankarski režimi so pokazali, da so nesposobni, da bi rešili državni problem. Strankarstvo, slabo gospodarstvo in pokvarjeno uradništvo, ki so zastrupljivali javno življenje, krvavo obračunavanje, vse to je bilo dokaz, da je treba iskati nova pota za ureditev države in ureditev srbsko-hrvatskega vprašanja. Izvenstrankarska vlada, intervencija krone, strokovnjaška vlada, vse to je bilo potrebno, da se nadomesti strankarska vlada...

Januarski preokret z mogočno gesto in iniciativo krone je on pozdravil, ne kot sistiranje ustave in svobode, ampak kot ustanovljeno možnost, da se dosežejo vsi tisti cilji, za katere se je tako živo boril tako prvi dan po 6. januarju kakor tudi zadnji dan svojega življenja. Na tej poti, ki pomenja prehod v novo dobo, ga je ubila zločinska roka. Z njim je izginil človek velike politične vzgoje, jasnih in zdravih političnih nazorov, ostre logike in finega duha v presojanju ljudi in razmer. Zguba je nenadomestljiva za naše politično življenje.

Fino, aristokratsko vzgojen si je pridobival v zasebnem življenju vse tako, kakor tudi v javnem. Ravno v teh njegovih uspehih tiči njegova logika. Mnogo imeti, pa izgubiti, iz nič doseči mnogo in postati na ta način činitelj v javnem in političnem življenju: vse to prebaviti je težko tistim, ki vsega tega nimajo, ki so zli po instinktu, ničevi po rezultatu in nemorali v svojem delovanju. Ti so čutili potrebo, ustreliti pokojnega Šlegla.

## Sožalje časnikarjev

Zagreb, 23. marca. (Tel. »Slov.«) Radi nagle smrti podpredsednika JNU Toni Šlegla je zagrebški odsek JNU izrazil žalost, ki preveča časnikarje ob izgubi enega izmed svojih ustanoviteljev, bivšega predsednika in sedanjega podpredsednika JNU. — Sklenilo se je, Šleglovi rodbini izraziti sožalje. Zagrebški odsek JNU bo položil vence na oder. Članstvo se bo jutri ob 11 udeležilo pogreba.

## Odkup vicinalnih železnic

Belgrad, 23. marca. (Tel. »Slov.«) Železniška uprava je že pred leti sestavila dva odpora, od katerih je imel prvi nalogo, da proči vprašanje tako zvanih vicinalnih železnic, ki naj se odkupijo oziroma podržavijo, drugi pa, da vodi pogajanja z družbami, ki so lastnice teh lokalnih železnic. Ta odbor je sedaj ministrstvo razrešilo poslov in pričakuje se imenovanje novega. Nekaj članov tega starega odbora je imelo informativen sestanek s prometnim ministrom. O višini odkupnine grede glasovi, da bi znašala 400 do 500 milijonov za 1000 km proge. Češkoslovaška in Rumunija sta že davno take proge odkupile. Proge, ki naj se odkupijo, so že določene. Pogajanja so že v teku. Lokalne proge Kranj—Tržič, Ljubljana—Vrhnika, Slovenska Bistrica—Slovenska Bistrica-mesto ne pridejo pri tem v poštev.

## Jubilej »Pravnika«

Če kdo, potem sme društvo »Pravnik« s ponosom praznovati svoj jubilej in z zadoščenjem pogledati na svojo zgodovino. Zakaž uspeh za uspehom, vsak pa priporjen s težkim bojem in veliko požrtvovalnostjo, to je zgodovina »Pravnika«.

S prav posebnim ponosom pa smejo pogledati nazaj na svoje delo oni posamezniki, ki so bili duša vsega društvenega dela in ki so prav za prav nosili vso pezo boja. Ti veterani boja za pravice slovenskega jezika so naš ponos in njihov pogled nazaj je eno samo neiskaljeno zadoščenje.

Ko se globoko zavedamo vseh velikih zaslug društva »Pravnik«, pa si vendarle želimo, da bi društvo samo praznovalo svoj lepi jubilej le s pogledom, uprtim v bodočnost. Kajti veliko in dosti dela je že dovršenega, a ni še dovršeno vse. In prav v sedanjosti dobi čutimo vsi to najživeje.

Dobila je vse svoje pravice slovenščina, veselo in krepko se razvija znanstveno življenje na naši univerzi, vedno bogatejša je naša znanstvena literatura in je tudi na obzorju, da govorimo z zaslužnim predsednikom društva, slovenska akademija. Ali ko vse te uspehe dosegamo, pa ugaša druga stvar, ki je kvas vsega napredka. Čim bolj napredujemo kot celota, tem bolj ugaša idealizem v posameznikih. Čim več stvari smo si pridobili, tem manjša postaja požrtvovalnost posameznikov. V tem pa je velika nevarnost, da od današnjih jubilarov priborjenih pridobitev ne bomo znali varovati in da bo mesto veselega življenja v dnevih bojev in pomanjkanja, nastopilo mrtvilo v dnevih nabranih zakladov.

Narod pa nikdar ne sme poznati mrtvila, ker drugače mu je usojeno propadanje. In zato je danes pred nami ona visoka naloga, da prebudi v naslednjih ustanoviteljev »Pravnika« oni idealizem, ki je dal njim silo, da se v najtežjih prilikah dosegli uspehi. Zato bodi pogled zaslužnega »Pravnika« uprt v bodočnost, da nam vzgoji naradžaj, ki bo vreden njegovih ustanoviteljev.

Pa še druga naloga vstaja pred nami. Vse podedovane pridobitve je treba poglobiti in vedno znova in znova priganjati, da bo njih kvaliteta čim najboljša. Če je bil že preje na glasu slovenski pravnik po svojem znanju, svoji vestnosti in svoji požrtvovalnosti, mora postati še bolj sedaj, ko ima na razpolago vse pripomočke.

To pa je potrebno tem bolj, ker so vojni časi vsakoli javni morali tako globoke rane, ki še danes niso izlečene. Med zdravnike javne morale spada pa tudi v odlični meri pravnik in danes je morda baš ta naloga pravnikarja najvažnejša. Trdno in neomajno vero, kakor nekdaj, mora imeti slovensko ljudstvo v pravice in potem ni nevarnosti, da ne bi šlo njegovo življenje po oni ravni poti navzgor, kakor je šlo skozi 40 let po zaslugi »Pravnika«.

Zato bodi danes uprt pogled v lepo preteklost samo zato, da bo prihodnost še lepša, da bo tudi 40 letni jubilej »Pravnika« samo začetek še bolj ponosnih dni. Na zunaj morda to novo delo ne bo delo tistega sijaja, ko prejšnje, a zato bo zajelo tem bolj globoko in bo imelo tudi trajne posledice.

Zivljenje naroda ne pozna nobenih odmorov in nobenega mirovanja. Vedno so narodne sile žive, vedno se ustvarjajo nova dela in dejanja. Zato je za nas tudi globoko zaslužni jubilej »Pravnika« samo prilika, ki kliče k novemu delu, da bi bilo čim več takšnih ljudi, kakor so in kakor so bili oni, ki so skrbeli za sijaj »Pravnikovega« jubileja.

Velik je ta sijaj in vsi Slovenci se z veseljem spominjamo tega pomembnega dne. Z največjim zadoščenjem pa vsi idealisti. Kajti vse delo »Pravnika« je živ dokaz neizmerni moči, ki izhaja iz idealizma in nesebične požrtvovalnosti. Ni ovire, ni zapreke, ki je ne bi idealizem premagal. Ko izgleda vse brezupno, ustvarja čudeže, ko vse obupuje, zmaga idealist in dosega stvari, ki so se zdele še pred kratkim nedosegljive. Da bi priborili slovenskemu jeziku vsaj skromni prostorček v uradnem prostoru, so ustanovili pred 40. leti slovenski pravnik svojemu društvu, danes pa zborujejo v slavnostni dvorani slovenskega vseučilišča. V komaj eni generaciji tak napredek!

V znaku hvalečnosti se spominjajo Slovenci »Pravnikovega« jubileja, a tudi z zavestjo dolžnosti, da mora vse nas prevevati oni idealizem, ona požrtvovalnost in ona volja do dela, kakor je odlikovala vse delavce »Pravnika«.

Zato je nam današnji jubilej tudi močna vzpodbuda in zato ga praznujemo s pogledom v naprej!

## Slavnostna seja „Pravnik“

V slovesno okrašenih glavni dvorani na magistratu se je vršila sinoči ob 6 svečani proslava 40-letnice društva „Pravnik“. Dvorana z galerijami vred je bila premahnjana, da bi mogla sprejeti vse številne juriste, ki so prišli, da ob praznovanju jubileja svojega društva.

Med prisotnimi smo opazili mnogo odličnih gostov, znanih javnih delavcev ter odličnih predstavnikov oblasti ter korporacij. Slovesnosti so se udeležili tudi zastopniki raznih drugih društev, ki so prišli čestitati „Pravniku“.

Predsedniško mesto je zaval družbeni predsednik dr. Majaron, mesta poleg njega društveni odborniki, mesta v prvi vrsti zastopniki javnih oblasti. Za tri najstarejše člane društva so bili pripravljene častni sedeži.

Slavnostno zborovanje je otvoril predsednik dr. Majaron s tem-le govorom:

Čutim se dvakrat srečnega, da morem pozdraviti ta sijajni zbor društvnikov in prijateljev v spomin 40-letnice našega društva „Pravnik“.

V isti posvečevalnici, če tudi malo skromnejši, je bilo, da se nas je pred 40 leti zbrala skupina slovenskih pravnikov, mlajših in starejših, da smo udarili zakoniti temelj prepotrebniemu združenju domačih pravnikov, z zares narodnimi in kulturnimi cilji. Mnogobrojna ni bila ta družba in ni mogla računati na protekcijo od zgoraj. Zavedala pa se je, da ima nujne dolžnosti napram svojemu poklicu in narodu in da jo čaka mnogo in visokih nalog. Navdušenje je vladalo med nami in s tem smo šli na delo.

Ce ta skromni začetni položaj primerjamo s tem, kar smo doživeli z društvom preteklih 40 let, se moramo od srca veseliti uspeha. Le eno naj poudarjam.

Narod je imel dotlej nedostatno obrambo svojega jezika, ki se je v uradih zapostavljal, češ, da niti ni sposoben za višjo uradno rabo. Društvo „Pravnik“ ni samo z rednim strokovnim slovom dokazalo sposobnost jezika za slovensko uradovanje, marveč še za najvišje znanstvene svrhe. Do katere popolnosti, to kaže nauk na slovenski univerzi in vsestransko znanstveno delovanje naše juridične fakultete.

Društvo „Pravnik“ je bilo obrambeno in borbeno društvo v najboljšem pomenu besede. Zasluzilo je simpatije, katere uživa, kakor očituje udeležba na današnjem zboru in že znano javno mnenje.

V imenu odbora mi je čast zahvaliti se za te simpatije, ki bodo spodbuda za nadaljnje uspešno delo.

Predsednikov namestnik dv. sv. Bežek je nato pozdravil prisotnega zastopnika velikega župana dr. Andrejko, dalje divizijskega generala Nedica, mestnega župana dr. Puca, rektorja univerze dr. Milana Vidmarja ter zastopnika zagrebskega pravnika društva dr. Politea.

Slavnostni govor dr. Novaka.

Nato je imel dr. Fran Novak, ljubljanski odvetnik, velik slavnostni govor ob priliki štiridesetletnice društva „Pravnik“. Iz njegovega govora priobčujemo radi pomanjkanja prostora se izveleče:

Ob priliki današnjega slavlja 40-letnice društva „Pravnik“ je izšla slavnostna številka »Slovenski Pravnik«, v katerem je izčrpno podana zgodovina in razvoj društva v njegovi 40-letni dobi. Ob listanju zanimivega gradiva, nabranega v tej slavnostni številki, me kot pravnika Slovenca navdaja ponos na sijajne uspehe, ki jih je društvo Pravnik z neuniformnim in trudopolnim delom doseglo. Navdaja nas pa tudi opravičen ponos na idealne borbe, tako zasluže za razvoj, za narodne in kulturne pravice slovenskega naroda.

Zemlja je bila skoro pusta in prazna, ko so idejni predniki in za njimi ustanovitelji društva „Pravnik“ začeli orati ledino na slovenskem jezikoslovnem pravniškem polju. Bili so to možje prožeti globoke ljubezni do svojega naroda, nesebični delavci za splošen in narodov b. agor. Bili so, danes lahko to rečemo, predhodniki in znanilci nove svetle dobe današnje ujedinjene naše države, v kateri imamo svoje lastno vseučilišče. V onih najkritičnejših časih pred postankom in ob ustanovitvi in razvoju društva „Pravnik“ vidimo v opredelju sicer morda maloštevilne, a tem bolj in izrazitejše osebnosti, ki so čutile v sebi nujno potrebo in moralno dolžnost zastaviti svoje sile za cilje in smernice „Pravnika“, za kulturno in narodno osamosvojitve slovenskega naroda.

Neprecenljiva zasluga „Pravnika“ je bila ustvarjenje slovenske pravne terminologije. Slovesčina ni bil sodnopravni jezik. Nasprotniki so imeli izgovor, da slovenski jezik ni sposoben za uradovanje. Društvo „Pravnik“ je, zavedajoč se resnosti položaja, začelo ustvarjati slovenski sodni jezik oziroma izglajati dotedanje izrazoslovje. — Urednik lista ni bil samo jurist, marveč v glavnem lingvist. Roko v roki z izobrazovanjem jezika pa so naši predniki z vso energijo zahtevali od sodišč in drugih oblasti, da uporabljajo v svojem uradovanju slovenski jezik. Seveda ni šlo to brez žrtv. Sodniki Slovenci, ki jim je bila zemlja slovenska sveta in ki so se borili za pravice jezika, so bili preganjani, prišli so v disciplinarne preiskave, trpeli so osebne in materialne žrtve. Stranke in njih zastopniki odvetniki in notariji, ki so vztrajali na svoji pravični zahtevi do rabe slovenskega jezika, so trpeli direktno in indirektno škodo. Bili so deležni mesta pravice, ki so jo iskali, krivice pa zama so bili namori oholih naših narodnih nasprotnikov. Niso pa bile zama žrtve, ki so jih borci za nacionalne pravice donirali. Ti borci so se zbirali okrog društva „Pravnik“ in njegovega glasilca; »Slovenski pravnik« nam je bil zaščitni paladij, učitelj in prapor. Ugled lista je bil od dne do dne večji ne samo v naših ožjih slovenskih mejah. Končno so morale priznati tudi sodne in druge oblasti pravice slovenskega jezika, seveda šele po dolgotrajnem a vztrajnem boju celokupne slovenske javnosti.

Svojo državo imamo sedaj in svoje vseučilišče. Stavijo se nam s tem novi cilji, za katere se moramo boriti. Pred seboj vidimo težko a hvalno naloge, vredno naših naporov: notranjo ureditev in izpopolnitev naše mlade države, ki ji je zgodovina odločila tako važno mesto v družini narodov, razvoj in izpopolnitev našega vseučilišča in drugih kulturnih institucij. To so in to morajo biti sedaj naši cilji.

Dosti onih idealnih borcev v preteklosti za cilje Pravnikov pokriva hladna zemlja, kjer snivajo svoj večni sen. Cast in hvaležen spomin njihovim manom! Nadvse razveseljevo dejstvo pa je, da vidimo v svoji sredi še vedno čilega, trdnega aktivnega, doboletnega predsednika, neumornega boritelja za cilje „Pravnika“, častitega gospoda dr. Danila Mašarona. (Velike ovacije vse dvorane.) Mož valen tiheta dela v skromnem zatijšu odklanja sicer naše ovacije in manifestacije toda srčna potreba nam je izraziti mu tudi pri današnji priliki svojo udanostno zahvalo. Hvala in priznanje pa tudi vsem mnogobrojnim drugim starejšim in mlajšim sodelovalcem.

## General Sarraill - umrl

Paris, 23. marca. (Tel. »Slov.«) Za maršalom Fochom je danes po kratki bolezni umrl še drugi veliki francoski vojskovodja general Sarraill, poveljnik francoske orientalske armade.

Z generalom Sarraillom je zopet umrl eden največjih prijateljev našega naroda, mož, ki ima največ zaslug za osvoboditev podjamljene Srbije.

## Vprašanje uradniških redukcij

Redukcije se izvorše z novim proračunom - Najobsežnejše bodo v prosvet. ministrstvu - Vsak uradnik bo imel sistematizirano mesto

Belgrad, 23. marca. (Tel. »Slov.«) Ena izmed glavnih nalog sedanje vlade je bila ureditev uradniškega vprašanja. Posamezna ministrstva so takoj po 6. januarju izdala podrobna navodila, kako naj se vrši izbira uradništva. Večina ministrstev je do sestave proračuna pretresala stalež svojega uradništva in ga deloma reducirala. Vendar se bo taka razporeditev uradniškega kadra izvršila, ko stopi dne 1. aprila novi proračun v veljavo.

Način, kako se bo razporeditev izvršila je različen. Vsi proračuni so se sestavili pod parolo, da je treba zmanjšati osebne izdatke na najpotrebnejšo mero. Poštno ministrstvo si je pomagalo na ta način, da je 200 državnih pošt pretvorilo v pogodbene in s tem izdalno

Bil je rojen 1856. v Carcassou in se že v mladosti posvetil vojaški karijeri. Neposredno med vojno je postal general in vodil na raznih frontah zmogovite zavezniške čete. Največ zaslug pa si je priboril za organizacijo solunske fronte, kjer je bil poveljnik vseh zavezniških trup. Po vojni je postal komandant francoskih čet v Siriji, kjer je ostal do 1925. Od takrat pa je živel v miru.

znižalo osebne izdatke. V nekaterih ministrstvih se bo izvršila redukcija po 1. aprilu. Proceji obsežna bo v prosvetnem ministrstvu. Pravosodno ministrstvo je uredilo vse potrebno, da bo po 1. aprilu stalež podrejenega uradništva odgovarjal proračunski možnosti. Slične priprave vrše tudi druga ministrstva. Vprašanje uradniškega kadra bi se izkristaliziralo tako, da bi imel vsak uradnik sistematizirano mesto. To mesto pa bi bilo za državno upravo v resnici potrebno.

Namestive, premestive in vpokojitve, ki so bile v mnogih ministrstvih usavljene, se bodo takoj po 1. aprilu izvrševale v večjem številu.

## Mussolinijev proglas

Rim, 22. marca. (Tel. »Slov.«) Ob priliki desetletnice ustanovitve italijanskih fašijev je izdal Mussolini poslanico, v kateri pravi: Pred desetimi leti se je zbrala v Milanu peščica mož, ki so takratnemu režimu napovedali vojno, ker je ponižal domovino. V periodi krvavih bojev in nepozabnih žrtv je bil takratni režim strmoglavljen. Fašistična revolucija je triumfirala na vsej črti in se pripravljala na to, da reši svojo največjo zgodovinsko nalogo,

da zagotovi italijanskemu narodu edinstvo, oblast in blagostanje. S polno zavestjo so se plebiscitne volitve dolžile na obletnico onega slavnega dne. Fašizem ne namerava nabirati glasove s prilizovanjem in z obljubami, vsakdo mora dati glas ideji fašistične države. Za vsakim glasom hoče videti fašizem zvestobo, ki je pripravljena služiti, in orožje, ki je pripravljeno boriti se.

## O plačevanju vojne odškodnine

Pariz, 23. marca. (Tel. »Slov.«) Listi razmotrivajo dosedanja potek razprav na konferenci strokovnjakov in pravijo: Nemčija je s svojo pripravljenostjo, pokriti medzavezniške dolgove, dala Združenim državam popolno zadostjenje upajoč, da bodo potem Združene države s svoje strani podpirale nemško stvar pri zavezniških. Sramotno je videti, da mora Nemčija ravno Franciji, Belgiji in malim državam, ki na konferenci niso zastopane, poravnati njihovo vojno škodo. Če bi se posrečilo manever, res razbiti enotno fronto zaveznikov, in če bi Amerika pustila Francijo proti Nemčiji samo, bi se moralo o uspehu konference strokovnjakov dvomiti in ne bi ostalo nič

drugega, kakor se zopet umakniti na Dawesov načrt.

London, 23. marca. (Tel. »Slov.«) »Daily Telegraph« poroča, da se je v razgovorih ameriškega delegata Owen Younga z voditelji ostalih delegacij razpravljalo o dveh načrtih za izpmembo Dawesovih anuitet. Prvi, francoski načrt govori o razdelitvi letnih obrov na dva dela, katerih eden bi bil trden, drugi pa izpremenljiv in transfer zaščiten. Ta načrt se v Angliji, Italiji in Ameriki zelo kritizira, tudi Nemčija ga ne podpira, in bi torej padel. Drugi načrt pa predvideva trdno anuiteto 87.5 milijonov funtov, s čimer bi se Dawesove anuitete zmanjšale za 37.5 milijonov funtov.

## Komunistični nemiri na Kitajskem

London, 23. marca. (Tel. »Slov.«) Kakor poroča »Exchange Telegraph« iz Washingtona, je prejel zunanji urad od konzulata v Sanghaju vest, da so na jugu province Kiangsi izbruhnili komunistični nemiri. »Chicago Tribune« piše, da so v Nankingu radi preteče nevarnosti državljanske vojne zbrale velesile sedem vojnihi ladij. V Pekingu in drugih krajih je bilo aretiranih mnogo ljudi. Cangkajsek je izjavil v manifestu, da bi bilo napačno, sklepati kompromise z vstaškimi provincami. Avtoriteta Nankinga mora ostati nedotaknjena.

Dunajsko vremensko poročilo: Milo vreme bo trajalo dalje. Izpreminjajoča se, precej obilna oblačnost, ponekod dež.

Mi, sodobniki in nasledniki naši ne bi bili vredni današnjih uspehov in sadov, ako ne bi pokazali svoje hvaležnosti zaslužnim bivšim in sedanjim borcem, zbranim okoli društva »Pravnik«. Hvaležnost svojo pa pokažemo s tem, da sledimo njihovi poti. In tu izzveni moj apel v prvi vrsti na novo generacijo, na mladino.

Vsako mora čutiti v sebi moralno dolžnost, posvetiti pozornost splošnim interesom, žrtvovati mora del svojih duševnih sil in moči svojih materialnih sredstev, s čemur je pač narava in usoda posameznika odarovala za blagor skupnosti društva, države in človeštva.

To naj bo konfiteor, tudi to naj bo religija mladine.

V tem smislu, častita gospoda, ostanimo fanatični in požrtvovalni, borci za skupno lepo in blago, pravo in pravico, državo in človeštvo.

Častni člani društva »Pravnik«.

Dvomi svetnik Bežek je nato spojil, da je društvo »Pravnik« sklenilo izbrati svojim častnim članom tri odlične pravnike, ki so že od ustanovitve dalje društveni člani. To so podpredsednik stola sedmorice v Zagrebu g. Ivan Okretič, notar g. Aleksander Hudovernik in odvetnik g. dr. Juro Hrašovec. Čestitajoč jim jih je prosil, naj sprejmejo častne diplome društva. Prisotni so izročili diplom pozdravili z burnim ap'avzom.

Pozdravni govori.

Mestni župan g. dr. Pur je čestital društvu »Pravnik« k njegovi štiridesetletnici v imenu mesta, v katerem je razvilo svoje tako plodonosno delovanje. — V imenu pravosodnega ministra dr.

## Uspeh francoske vlade

Pariz, 23. marca. (Tel. »Slov.«) Vlada je imela nocoj v sporu za davčno reformo uspeh. Davčne blažjave, ki jih je zahtevala finančna komisija za naknadni proračun, so bile v poslanski zbornici odklonjene s 326 glasovi proti 265 glasovom, ker je vlada zahtevala zaupnico.

## Za rešitev Byrda

Milan, 23. marca. (Tel. »Slov.«) Radi trajnih snežnih viharjev in megle so z baze poslali pasjo vprego z živečem za dva meseca, da se na ta način reši kapitan Byrd in tovariši, geolog Gould ter radioelegrafist Hansen, ki so ostali v Rockefellerjevem gorovju. Pasja vprega lahko dospe do Byrda v dveh tednih, še preden se bo začela polarna noč. Ko bo prvič zopet ugodno vreme, bodo poslali na pomoč novo letalo.

Srskiča, ki je bil zadržan, je v daljšem govoru čestital »Pravniku« in orisal njegove zasluge za slovensko sodno upravo predsednik apelacijskega sodišča v Ljubljani dr. Rogina.

Vladni svetnik dr. Andrejka je čestital v imenu velikega župana. Naglašal je, da je dajala sodna uprava vzgled obči upravi v uvajanju slovenskega narodnega jezika, ki pa je šele s prevratom zavladal v vseh uradih obče uprave.

Dr. Politeo je v svoji čestitki, v imenu hrvatskih pravnikov, naglašal, da se morejo mali narodi uveljaviti le z idejnimi in etičnimi dobrinami. Društvo »Pravnik« je pri ustvarjanju teh dobrin mnogo pripomoglo slovenskemu narodu. Dalje je naglašal govornik, da je Slovenija deleža vzornega sodstva, vzorne administracije in idealne univerze. Končno je poudaril solidarnost med slovenskim in hrvatskim pravniskim društvom.

V imenu novih častnih članov se je zahvalil za počastitev g. dr. Juro Hrašovec.

Prosv. šef. dr. Lončar je čestital »Pravniku« v imenu »Slovenske Matice«, to je organizacije, ki je skupno sodelovala dolga leta v isti črti s »Pravnikom«.

Prečitani so bili še pisмени pozdravi raznih osebnosti in korporacij. Pisмено sta društvu čestitala med drugim tudi knezoškof dr. A. B. Jeglič, ki je poslal lepo pismo ter mariborski veliki župan dr. Schaubach.

Prečitana je bila še pozdravna brzojavka od poslana z zborovanja Nj. Vel. kralju izražajoč vladaru in njegovemu domu najglobljo vdanost in zvestobo. Brzojavko so zborovalci navdušeno pozdravili. Nato je prdsednik zaključil to kratko, a pomembno slovesnost.

## Pogrebne svečanosti za maršalom Fochom

Pariz, 23. marca. (Tel. »Slov.«) Ministrski svet je danes še enkrat razpravljalo o ceremonijah pri pogrebu maršala Focha. Sklenilo se je, da bo takrat, ko bo šel sprevod mimo spomenika Devise Orleanske in spomenika mesta Strassbourga, godbe igrale marselejezo. Pred krsto, ki bo naložena na topovski lafeti, bosta jezдила dva eskadrona republikanske garde, bataljon pehote z godbo in delegacije vseh drugih francoskih polkov. Delegacije zavezniških vojsk bodo korakale za zastavami. Italijanska delegacija je danes dospela v Pariz. Clemenceau, katerega je Poincare povabil k pogrebu, je odklonil udeležbo z ozirom na svojo visoko starost. Na dan pogreba bodo zaprta vsa gledališča in šole. Državni uradi bodo v znak žalovanja zaprti. Nekateri listi predlagajo, da bi se na kraj, na katerem so se vršila pogajanja za premirje, postavil maršalu Fochu ogromen nagrobni spomenik.

## Romunski proračun

Bukarešta, 23. marca. (Tel. »Slov.«) Ravno kar dokončani državni proračun za leto 1929-30 je uravnotežen z zneskom 38.3 milijarde lejev, bistveno manj kakor lansko leto. Direktni davki so zmanjšani za 2.9, carinski dohodki pa 1.2 milijarde lejev, dočim so zemljiški davki in pristojbine zvišane.

## Sprava med romunsko kraljico Marijo in princem Karlom

Pariz, 23. marca. (Tel. »Slov.«) Romunski princ Karel se je včeraj z avtomobilom z Riviere pripeljal v Saint Briac v Bretagni na obisk svoje matere, kraljice-vdove Marije, s katero se je poravnal. Ta sprava pa je, kakor piše »Havas« samo osebna in nima nobenega političnega pomena.

## Pred intervencijo Amerike?

Newyork, 23. marca. (Tel. »Slov.«) Govoril se, da so mehiški vstaši sedaj zasedli tudi mesto Durango in da predsednik Združenih držav Hoover proučuje možnost, da bi Združene države posegle v mehiški spor. Iz tega se lahko sklepa, da so vladne čete doživele neuspeh.

Newyork, 23. marca. (Tel. »Slov.«) Vladne čete so odbile konjeniški napad vstašev na mesto Mazatlan. Obleganje mesta se nadaljuje s silnim ognjem strojnih pušk. V Mexico City je bilo aretiranih 6 poveljnikov vojne mornarice, med njimi vrhovni admiral. Prišli bodo pred vojno sodišče radi udeležbe pri revpluciji. Izjavili so, da so bili primerni k pogajanjem z vstaši, da pa so nasproti Portezu Gilla ohranili lojalnost.

## Proti »Action française«

Pariz, 23. marca. (Tel. »Slov.«) Action française in pariški nadškof, kardinal Dubois sta drug proti drugemu vložila tožbe radi žaljenja časti. Kardinal je sedaj odredil, da so prepovedane vse verske ceremonije, katerih se Action française udeležuje službeno. Kot prva je bila prepovedana za današnji dan določena spominska služba božja za pretendenta francoskega prestola, orleanskega vojvodo, ki je umrl pred dvema letoma.

## Delo Vrhovnega zakonodajnega sveta

Belgrad, 23. marca. (Tel. »Slov.«) O današnji seji VZS je izdan komunikat:

»Današnja seja je trajala od 3 do 6.45. Z dnevnega reda se je odstavil zakon o spremembah čl. 101 invalidskega zakona od 17. 12. 1925 po želji finančnega ministra, da bi mogel razpravi o tem prisostvovati njegov zastopnik. Obravnaval se je predlog o poslovnem redu v državnem svetu in upravnih sodiščih. Prihodnja seja bo v ponedeljek ob 3 popoldne. Dnevni red: Zakon o poslovnem redu v državnem svetu in spremembe čl. 101 invalidskega zakona.«

## Zahvala francoske vlade

Belgrad, 23. marca. (Tel. »Slov.«) Predsednik francoske vlade Poincare je poslal predsedniku jugoslovanske vlade Peri Zivkoviču tale brzojav: »V trenutku, ko Francija žaluje ob smrti enega svojih najslavnejših vojakov, s hvaležnostjo občuti, da bje ob njenem srcu neustrašnega naroda, čigar herojske žrtve so nam pred nedavnim bile dejansko skupne. Vašo Ekscelenco prosimo, da blagovoli sprejeti prav iskreno zahvalo za izraženo sožalje, ki sem ga prejel od Vaše kraljeve vlade na dan našega narodnega žalovanja.«

## Promet s Splitom upostavljen

Zagreb, 23. marca. (Tel. »Slov.«) Železniško ravateljstvo je sporočilo, da se z jutrišnjim dnevem vzpostavi promet brzozlaka s Splitom. Vlak 1009 odhaja ob 7.18 iz Splita in pride v Zagreb 19.30. Vlak 1010 odhaja iz Zagreba ob 9 in pride v Split ob 20.48.

Sarajevski nadškof dr. Ivan Šarić je raži teške bolezni odpotoval v Nemčijo. Iz krogov, ki so blizu škofu, se izve, da bo dobil koadjutorja.